

Catalunya Unida es redreçarà. Joan Comorera, Secretari General del Partit Socialista Unificat de Catalunya (Secció Catalana de la Internacional Comunista), 18 de juliol de 1939.

«No! Catalunya no ha estat vençuda. Catalunya ha estat víctima d'aquells que més tard, trobant suport en Casado-Miaja-Besteiro-Mora, havien de lliurar lligats de peus i mans als seus botxins, els antifeixistes, i al territori de la zona centre-sud. I Catalunya trobarà en les cendres dels seus màrtirs i en les runes de les seves suava joioses ciutats l'energia i el nou heroisme necessari per renàixer a una vida millor, de més altes volades, de més altes i humanes ambicions, de més àmplies llibertats en el si de la República Espanyola, democràtica i lliure, recobrada.

Traïdor Franco, mai, mai, mai no sotmetràs Catalunya: I Catalunya tornarà a ésser rica i plena!...»

Damunt Catalunya, el feixisme momentàniament triomfant exerceix la repressió més brutal que s'hagi conegut a la història del nostre poble. És més cruel, més sagnant que la repressió borbònica després de la derrota militar de Catalunya l'any 1714.

El feixisme s'ha proposat el mateix objectiu que tingué la monarquia borbònica en el segle XVIII: anihilar Catalunya. La prohibició de l'idioma, la persecució de les danses i cançons nacionals, la supressió de tota la premsa catalana i de la més minsa expressió parlada o escrita de catalanisme, han estat les mesures característiques sota la monarquia i, també sota la dictadura de Primo de Rivera. El feixisme va més lluny: ha destrossat la Biblioteca Nacional de Catalunya on es conservava el tresor històric del nostre país; ha desplaçat de Catalunya el seu tresor artístic, enriquit de manera extraordinària pel Govern autònom; tanca les portes de Catalunya als 80.000 soldats catalans que es trobaven a la zona Centre-Sud en el moment de la traïció Miaja-Casado-Besteiro-Mora; expulsa de Catalunya, amb pretext o sense, famílies senceres i les distribueix per la resta de la República; desmunta fàbriques i les trasllada on li sembla que pot trobar un proletariat més dòcil; lliura les terres als italians i als

falangistes; l'agrariisme semifeudal castellà té econòmicament carta blanca i la burgesia i els financers italians s'esforcen, amb l'ajut del traïdor Franco, per refer a la seva conveniència la forta personalitat econòmica internacional del nostre poble. Són aquests els elements essencials en execució metòdica del pla de destrucció de Catalunya. El feixisme vol una Catalunya sense catalans, tan a fons saquejada que per sempre més sigui impossible reconstruir la seva personalitat històrica i la seva puixant riquesa.

Per realitzar el seu pla de destrucció, el feixisme ha instaurat el terror permanent: afusellaments i camps de concentració, penyores, empresonaments i confinaments. El sinistre tricorni de la guàrdia civil més la boina dels requetés i el punyal dels falangistes, senyoregen per tot el país. Els obrers, els pagesos, els menestrals que més heroicament lluitaren per la llibertat de Catalunya i per la independència de la República espanyola són perseguits a mort. Els burgesos que es quedaren a Catalunya i col·laboraren, uns honradament i altres no en el seu ordre econòmic codificat per la Generalitat són suspectes i estan condemnats a la misèria. Els burgesos que fugiren a França i allí restaren fins a l'acabament de la guerra són, també, suspectes i molt difícilment els són retornats els seus béns, fàbriques, cases o terres. L'alta burgesia i els grans financers que varen subvencionar els generals traïdors en el període conspiratiu, que varen col·laborar amb el traïdor Franco durant la guerra, estan sotmesos a règim de vigilància i obligats a ésser ajudants dels botxins del nostre poble si volen conservar els béns i alguns dels seus antics privilegis. Tot català, pel sol fet d'ésser català, és suspecte. Per això, la gairebé totalitat dels catalans estan a l'índex del traïdor Franco. Els afusellaments de Carrasco i Formiguera, home representatiu dels catòlics conservadors i catalanistes, de Rahola, catalanista moderat, de Briansó, catalanista liberal, de Battestini, metge que no actuà en política des de la República però que fou separatista en la seva joventut, sumats als milers d'obrers, pagesos i menestrals afusellats, palesen abastament que el terror feixista a Catalunya és antiobrer, antidemocràtic i anticatalà.

(...)

El 19 de juliol del 1936, Catalunya va salvar la República. Els generals traïdors van sublevar la guarnició africana el 17 de juliol. La sublevació va ésser

precipitada per la reacció d'esglai que produí entre els traïdors l'ajusticiament de Calvo Sotelo. Degut a aquesta precipitació, no obstant la llarga conspiració i la complicitat de totes les guarnicions, la sublevació no pogué ésser sincronitzada. Del 18 al 19 els sublevats prengueren Sevilla, Saragossa i Galícia. Les altres guarnicions restaven indecises. El Govern de la República, tenia en les seves mans els tres centres fonamentals del país, en la nova situació: València, Madrid i Barcelona. De caure un dels tres en poder dels traïdors, la seva victòria podia donar-se per segura. Catalunya fou posada a prova, la primera. En la matinada del 19 de juliol, totes les guarnicions de Catalunya es varen sublevar. La guarnició de Barcelona, de totes les armes, va sortir de les casernes i es dirigí als centres fonamentals de la ciutat per prendre-la a la fi del que els traïdors suposaven que seria un passeig militar. La Catalunya autònoma, però, havia après la lliçó del 6 d'octubre. No va ésser sorpresa. El proletariat i la menestralia de totes les ideologies, ben agermanats i en bona part dirigits pel Front Popular i el Comitè d'enllaç que tres dies després havia de crear el Partit Únic Obrer de Catalunya adherit a la gloriosa Internacional Comunista; la guàrdia d'assalt, ben disciplinada i ben manada més els pocs aparells d'aviació lleials a la República, plantaven cara als sublevats i en lluita acarnissada els destrossaren ràpidament. Els sobrevivents es refugiaren en els edificis que pogueren. La sublevació, però, ja estava vençuda. La tarda del mateix 19 fou fet presoner el general Goded, cap militar de la sublevació. Goded fou portat a la Generalitat i, allí, davant el micròfon assabentà als espanyols de la seva derrota i el seu empresonament i aconsellà l'abandonament de la lluita als seus còmplices. Al migdia del 20 varen ésser reduïts els darrers centres de resistència. La victòria aclaparadora de Barcelona resolgué automàticament la sublevació de les guarnicions de Lleida, Tarragona, Girona i Mataró. La victòria de Barcelona paralizà les guarnicions de Bilbao i València, dominades suara sense dificultat, i immobilitzà les casernes de Madrid. Allí va anar a cercar-la el dia 20 l'heroic poble de Madrid i allí va aixafar la traïció. La derrota de Catalunya hauria determinat la pèrdua immediata de la República. El Govern de la República, feble i vacil·lant, perdudes la frontera, el centre industrial més dens, el nucli proletari més fort i veterà, la massa ciutadana més homogèniament antifeixista, el litoral mediterrani, hauria perdut el poc cap que li restava. La repercussió moral de la

derrota de la Catalunya autònoma entre les masses obreres i antifeixistes de València, Bilbao i Madrid, hauria estat profunda, ensems que l'exaltació de les guarnicions militars indecises. Madrid, aïllat en el centre d'Espanya, rodejat d'enemics victoriosos, seu d'un Govern incapaç d'organitzar la més insignificant resistència, ¿què hauria pogut fer? Amb la derrota de la Catalunya autònoma el reconeixement del traïdor Franco no s'hauria produït l'any 1939, sinó el mateix juliol del 1936. La República reconegué la personalitat nacional de Catalunya en aprovar l'Estatut l'any 1932. El 19 de juliol del 1936, la República comprovà que la seva política envers les nacionalitats hispàniques era justa.

En els primers mesos de la guerra Catalunya sofrí una profunda crisi interior. Calia pagar el darrer preu de la política orba i sectària i burocràtica de Largo Caballero. El moviment marxista esquarterat no pogué prendre en mans la direcció efectiva de les masses i el carrer fou dominat pels anarquistes i trosquistes. Els dirigents dels partits marxistes, amb audàcia bolxevic, al cap de tres dies de vençuda la sublevació militar, varen crear el Partit Socialista Unificat de Catalunya, adherit a la Internacional Comunista resolt a esdevenir un veritable partit homogeni, monolític, de ferma línia política bolxevic, marxista-leninista. Els treballadors, els pagesos, els sectors més intel·ligents de la petita burgesia, compregueren tot seguit l'enorme transcendència històrica de la unificació política de la classe obrera i això determinà que el PSU esdevingués immediatament una força poderosa, l'única capaç de resoldre la crisi interior, de crear a Catalunya les condicions indispensables per a la seva màxima contribució a la lluita dels pobles hispànics contra l'enemic comú. De nou Catalunya, avantguarda, assenyala a la classe obrera, a tot l'antifeixisme el camí de la victòria. Mentre Catalunya organitzava el front d'Aragó, l'expedició a Mallorca, les columnes d'ajut a Madrid en els dies més angoixosos de novembre, dirigia la transformació de les seves indústries de pau en indústries de guerra, exigia la mobilització general i la creació ràpida de l'Exèrcit Popular Regular de la República, amb febleses i imperfeccions degudes al derrotisme dels incontrolats faistes i trosquistes i a les vacil·lacions dels partits republicans, lluità amb exaltació creixent per resoldre la crisi interior amb el seu sol esforç, gens compresa pel funest Govern de Largo Caballero; sovint destorbada per

ell, va vèncer els incontrolats de la FAI i els trosquistes aliats en el *putsch* de maig del 1937. (...)

La política vacil·lant del Govern de la República caracteritzada sobretot per la falsa política de Prieto, deturà el ritme de reorganització militar de Catalunya. En aquesta política rau el factor essencial de la caiguda del front de l'Est i de la ruptura de comunicacions amb la resta d'Espanya. En el darrer període de la guerra, Catalunya palesà la seva capacitat d'heroisme, de sacrifici, d'abnegació, el seu profund i infrangible antifeixisme. Perduts Lleida, Balaguer, Tremp, les centrals elèctriques, les terres de l'Ebre enllà, refet amb rapidesa extraordinària l'Exèrcit, en el front de Catalunya es lluità sense respir. Ofensiva sobre el Segre. Ofensiva sobre l'Ebre, la més gran victòria militar de la República, l'heroisme al front i a la reraguarda, de mobilitzacions, de pèrdues feixugues, doloroses, de fam i de dol. Sense un aldarull, sense una protesta, amb proves fefaents no de resignació, sinó d'estoïcisme davant l'aclaparadora duresa de la prova, de serenitat i de confiança en la victòria.

En començar l'ofensiva enemiga es va repetir en terres de Lleida l'epopeia de l'Ebre. Durant vint-i-dos dies un Exèrcit afeblit, dessagnat, mal armat, mal alimentat, sense descans possible, amb totes les reserves a primera línia, va resistir estoicament, a força d'heroisme individual i col·lectiu, l'Exèrcit de moros, italians, alemanys, de mobilitzats terroritzats pels pistolers del traïdor Franco, enormement superior en nombre, immensament superior en armament. L'Exèrcit que defensava el front de Catalunya, de majoria catalana agermanada amb els fills de totes les nacionalitats hispàniques, abandonat a les seves pròpies forces pels traïdors que immobilitzaren l'Exèrcit de la zona Centre-Sud, no podent aprofitar un armament retingut massa temps pel Govern francès, no podent nodrir-se amb sang nova, corsecat pel sabotatge i la traïció exercits per l'alta direcció tècnica i militar, víctima propiciatòria de la política de no-intervenció de França i Anglaterra, de la política capituladora de la Segona Internacional, de la política d'aquells que a l'interior executaven el pla d'abandonament i pèrdua del nostre país, bloquejat per l'esquadra italiana; en jornades d'angoixa i de duresa indescriptibles, va acostar-se a la frontera i va entrar a França en perfecta formació, encara, i amb tot el seu armament.

Catalunya ha complert amb el seu deure. No obligada per la llei, sinó voluntàriament, per insubornable convicció antifeixista, fidel fins a la mort a la seva tradició de poble lliure i democràtic. Les llars catalanes, totes elles endolades i moltes anihilades; les terres, ermes; les fàbriques, cremades; les velles i riques ciutats –Lleida, Reus, Tarragona, Tortosa, Girona, Figueres, Granollers, Borges Blanques, Balaguer, Tremp, Tàrraga, Falset, Palamós– i tantes altres viles i tants altres pobles suara riallers, destrossats per la criminal aviació italo-alemanya; Barcelona en nafra viva; més de 150.000 catalans morts o mutilats, més de 300.000 catalans que van preferir la misèria i la tristesa de l'exili a una vida d'esclavatge sota Franco i els seus amos Hitler i Mussolini, en són el tràgic testimoni.

Aquesta és la Catalunya trepitjada avui pel renegat Franco. Ferma i sòbria en la persecució del seu inalterable ideal mil·lenari de llibertat i democràcia. Alguns amics potser l'han oblidat, aquesta fesomia fonament humana del nostre poble. Franco i els seus botxins, no. La ferotgia amb què la tracten, la monstrositat dels seus propòsits ho palesen a bastament. No podent-la posseir es deixen per destruir-la de soca-rel. L'ambició és a llarg termini i el temps, però, de què poden disposar els traïdors és curt. Car Catalunya coneix ja quin és el camí de la victòria. El camí de la victòria és la resistència a ultrança realitzada mitjançant la més sòlida unitat. Unitat interior entre els catalans honorats aplegats a l'Aliança Nacional de Catalunya neta de bandits, de sabotejadors, de traïdors, de faistes i de trosquistes, aliats antics i novells del renegat Franco. Unitat entre els catalans honorats de l'estranger, els lluitadors, els que no són, no volem ésser emigrats, els qui no tenim ni volem tenir altra ambició que la de batallar sense mirar l'esforç ni sacrifici per la reconquesta de la Pàtria malaurada. Unitat entre tots els catalans, es trobin on es trobin, sota la bandera barrada de l'Aliança Nacional de Catalunya, entre els catalans de la llar, els empresonats, els confinats, els exiliats, lligats per un sol pensament, per una sola voluntat, alliberar la Pàtria estimada, foragitar-ne els lladres i assassins i els bords que els hagin ajudat. Unitat ferma, cada vegada més ferma, de Catalunya amb tots els altres pobles hispànics. (...)

No! Catalunya no ha estat vençuda. Catalunya ha estat víctima d'aquells que més tard, trobant suport en Casado-Miaja-Besteiro-Mora, havien de lliurar

l·ligats de peus i mans als seus botxins, els antifeixistes, i al territori de la zona centre-sud. I Catalunya trobarà en les cendres dels seus màrtirs i en les runes de les seves suara joioses ciutats l'energia i el nou heroisme necessari per renàixer a una vida millor, de més altes volades, de més altes i humanes ambicions, de més àmplies llibertats en el si de la República Espanyola, democràtica i lliure, recobrada.

Traïdor Franco, mai, mai, mai no sotmetràs Catalunya: I Catalunya tornarà a ésser rica i plena!...

El document complert es pot consultar a l'Arxiu Massip (Joan Comorera) de la Biblioteca del Pavelló de la República de la Universitat de Barcelona.